

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۶/۰۹/۱۶

احسان الله ارينزی

افریقا

(قسمت نود و پنجم)

یوگندا Uganda

(قسمت اول)

نام اختصاری: UG

نام رسمی: جمهوری یوگندا Republic of Uganda

نام جهانی: یوگندا Uganda

نوت: نام این کشور از بوگندا Buganda گرفته شده است. برتانوی ها در سال 1894 مستعمره افریقای شمالی شان را بوگندا نامیده اند که در قرون 18 و 19م یک امپراطوری قدرتمند بحساب می آمده است.

جغرافیای طبیعی:

موقعیت جغرافیایی: نیم کره شرقی، نیم کره شمالی و نیم کره جنوبی. یوگندا در منطقه جنوبی وسط، شرق براعظم افریقا موقعیت و بین طول البلد های شرقی °30-29 و عرض البلد های جنوبی °1 و عرض البلد شمالی °40 جا دارد.

مساحت: 241038km² یا 93065 میل مربع (هشتاد و یکمین کشور جهان). خشکه 197100km² و آب 43938km²

حدود اربعه:

شمال: سودان جنوبی 475Km – South Sudan

جنوب: تانزانیا 391Km – Tanzania، رواندا 172Km – Rwanda و جهیل ویکتوریا Victoria Lake،

شرق: کینیا 814Km – Kenya و جهیل ویکتوریا،

غرب: ج د کانگو 877Km – D.R.of.Congo

یوگندا با خشکه 2729km سرحد دارد.

کوه ها: رون زوری Ruwenzori، مارگریتا Marguerita، ویرنگا Virunga و مونت الگان Mt Elgon. قتل مرتفع: رون زوری 5122m، ماهاورا Muharura 4113m، الگان 4321m و اسوا Aswa – 4020m

دریاها: نیل ویکتوریا V. Nile، نیل بالا (نیل علیا) و نیل البرت Nile Albert.

اقلیم: خط استوا از جنوب یوگندا عبور میکند، به همین علت مناطق جنوبی این کشور هوای بسیار گرم دارند. جهیل ویکتوریا و چند جهیل دگر در سرحدات غربی این کشور بشمول موجودیت کوه های مرتفع بالای آب و هوای این کشور تاثیر مثبت وارد نموده و هوای مناطق شرقی و غربی آن معتدل است. بلندترین درجه متوسط حرارت سالانه در جنوب یوگندا (جنوری) 23C⁰ و پایینترین درجه متوسط (جولای) 21C⁰ ثبت شده است. هر سال در مناطق جنوبی یوگندا بطور متوسط 1180mm، در جزایر جهیل ویکتوریا 1500mm و در مناطق شمال شرقی 750mm – باران میبارد. فصل بارانی این کشور در شمال (اپریل – اگست) و در جنوب (دسمبر – مارچ) است. سایر خصوصیات جغرافیایی: قسمت اعظم سرزمین یوگندا را سطوح مرتفع دربر گرفته که از سطح بحر ارتفاع زیاد دارند.

د پانو شمیره: له 1 تر 5

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په خبر و لولئ

کوه ها در مناطق جنوب غربی و سایر نقاط این کشور موقعیت دارند. یوگندا کشور محاط به خشکه است بسوی بحر راه ندارد.

که جنگل های انبوه آن را پوشانیده است. یوگندا جهیل های زیادی دارد که بزرگترین آن ها ویکتوریا (در میان سه کشور تانزانیا، کینیا و یوگندا) است که دارای 69500Km^2 مساحت است.

بعد از آن جهیل های، البرت 5372Km^2 ، ادوارد 4150Km^2 ؛ کیوگا دارای 4401Km^2 و سالسبوری 3020Km^2 مساحت دارند و همه در سرحدات مشترک کانگو – کنیشاسا و یوگندا و یا نزدیک این سرحدات موقعیت دارند.

دریای نیل که از جهیل ویکتوریا سرچشمه میگیرد، از دو جهیل کیوگا و البرت عبور نموده و بعد با سایر منابع، دریای بزرگ و طولانی نیل را به میان می آورند که از سودان و مصر عبور نموده به مدیترانه میریزد. بطور عموم کم ارتفاع ترین منطقه یوگندا از سطح بحر (جهیل البرت) با ارتفاع 614m و مرتفع ترین آن (رون زوری) است که 5122m ارتفاع دارد.

جغرافیای سیاسی – بشری:

پایتخت: کامپالا Kampala. نفوس 3.84 ملیون (2023).

نفوس: 49283041 (جولای – 2024).

نوت: ایدز درین کشور میزان رشد سالانه نفوس را در مقایسه با دو و سه دهه گذشته کاهش داده است. خصوصیات دموگرافیکی نفوس یوگندا قرار ذیل اند:

تراکم نفوس در 1km^2	192 نفر
تراکم نفوس در یک میل مربع	496 نفر
نفوس شهری	26.8%
نفوس دهاتی	73.2%
فیصدی شهری شدن	5.41% (2020 – 2025)
0 – 14 ساله	48.21% (مرد 10548913 و زن 10304876 نفر)
15-24 ساله	20.25% (مرد 4236231 و زن 4521698 نفر)
25 – 54 ساله	26.24% (مرد 5202570 و زن 6147304 نفر)
55 – 64 ساله	2.91% (مرد 579110 و زن 681052 نفر)
بالا تر از 65 ساله	2.38% (مرد 442159 و زن 589053 نفر)
تناسب جنسیت در هنگام تولد	1.03 مرد/زن
تناسب جنسیت الی 14 سالگی	1.03 مرد/زن
تناسب جنسیت از 15 تا 24 سالگی	0.95 مرد/زن
تناسب جنسیت از 25 – 54 سالگی	0.86 مرد/زن
تناسب جنسیت از 55 – 64 سالگی	0.86 مرد/زن
تناسب جنسیت بالاتر از 65 سالگی	0.71 مرد/زن
تناسب جنسیت در کل نفوس	0.95 مرد/زن
تولد در هزار نفر	40.94 نفر
مرگ و میر در هزار نفر	5.02 نفر
رشد سالانه نفوس	3.27%

مرگ میر در هزار طفل نوزاد	30.45 (پسران 33.88 و دختران 26.91)
اوسط عمر در کل نفوس	68.96 سال
اوسط عمر در مردان	66.71 سال
اوسط عمر در زنان	71.27 سال
اوسط تولدات یک زن در طول عمر	5.36
اوسط سن مادران در زایمان اول	19.4
مرگ و میر زنان در هر 100000 تولد	375 نفر

تقسیمات اداری: یوگندا 134 ولسوالی District و یک پایتخت دارد:

الف – ولسوالی ها: ابیم Abim، اجومنی Adjumani، اگانگو Agago، البیتونگ Alebtong، امولاتار Amolatar، امودت Amudat، اموریا Amuria، امورو Amuru، اپک Apac، اروا Arua، بوداکا Budaka، بودودا Bududa، بوگیری Bugiri، بوگوری Bugweri، بوحوچی Buhweju، بویکوی Buikwe، بوکیدیا Bukedea، بوکومنسیمبی Bukomansimbi، بوکو Bukwo، بولامبولی Bulambuli، بولیسا Buliisa، بوندیوگیو Bundibugyo، بنیانگابو Bunyangabu، بوشینی Bushenyi، بوسیا Busia، بوتالجا Butaleja، بوتامبالا Butambala، بوتیبو Butebo، بووما Buvuma، بایندی Buyende، دوکولو Dokolo، گومبا Gomba، گولو Gulu، هویم Hoima، آیبندا Ibanda، آیگانگا Iganga، آیسنگورو Isingiro، جینجا Jinja، کابونگ Kaabong، کابالی Kabale، کابارول Kabarole، کابیرامایدو Kaberamaido، کاکادی Kagadi، کاکومیرو Kakumiro، کالاکي Kalaki، کالانگالا Kalangala، کالیرو Kaliro، کالنگو Kalungu، کامولی Kamuli، کاموینچی Kamwenge، کانگو Kanungu، کاپچورا Kapchorwa، کاپلیبیونگ Kapelebyong، کارینگا Karenga، کاسیسی Kasese، کاساندا Kasanda، کاتاکوی Katakwi، کیونگا Kayunga، کازو Kazo، کبالی Kibaale، کیبوگا Kiboga، کیبوکو Kibuku، کیکوبی Kikuube، کیروهورا Kiruhura، کیریاندونگو Kiryandongo، کیسورو Kisoro، کیتاگویندا Kitagwenda، کیتگام Kitgum، کوبوکو Koboko، کول Kole، کوتیدو Kotido، کومی Kumi، کیوانیا Kwanja، کیوین Kween، کینکوانزی Kyankwanzi، کیجیگوا Kyankwanzi، کینجوو Kyenjojo، کیوتیرا Kyotera، لمو Lamwo، لیرا Lira، لوکا Luuka، لویرا Luwero، لیونگو Lwengo، لیانتوند Lyantonde، مادی اوکولو Madi-Okollo، مانفوا Manafwa، ماراچا Maracha، ماساکا Masaka، ماسیندی Masindi، میوج Mayuge، مایل Mbale، مبارارا Mbarara، میتوما Mitooma، میتیانا Mityana، موروتو Moroto، مویو Moyo، میپیگی Mpigi، موبندی Mubende، موکونو Mukono، نبیالاتوک Nabilatuk، ناکاپیریپیریت Nakapiripirit، ناکاسیکی Nakaseke، ناکاسنگولا Nakasongola، ناماینگو Namayingo، نامیسندوا Namisindwa، ناموتومبا Namutumba، ناپاک Napak، نیبی Nebbi، نگورا Ngora، نتوروکو Ntoroko، نیتنگامو Ntungamo، نوویا Nwoya، اوبانگی Obongi، اومورو Omoro، اوتوک Otuke، اویم Oyam، پدر Pader، پاکواچ Pakwach، پالیسا Pallisa، راکي Rakai، روبندا Rubanda، روبیریزا Rubirizi، روکیگا Rukiga، روکنگیری Rukungiri، رومپارا Rwampara، سمبابول Sembabule، سیریری Serere، شیما Sheema، سیرونکو Sironko، سوروتی Soroti، تورورو واکیسو Wakiso، یمبی Yumbe و زومبو Zombo.

ب – پایتخت: کمپالا Kampala.

شهرها:

گولو Gulu، نفوس 146858 نفر،

لیرا Lira، 119323 نفر،

مبارارا Mbarara، 97500 نفر،

جینجا Jinja، 93061 نفر،

بیویزیبویرا Bwizibwera، 79157 نفر،

مایل Mbale، 76493 نفر.

نژاد: سیاه. باگندا Baganda – 16.5%، بانیانکول Banyankole – 9.6%، باسوگا Basoga – 8.8%، باکیگا Bakiga – 7.1%، ایتیسو Iteso – 7%، لانگی Langi – 6.3%، باگیسو Bagisu – 4.9%، اکولی Acholi – 4.4%، لاگبارا Lagbara – 3.3% و سارین 32.1% (2014).

زبان: انگلیسی (رسمی و زبان تدریس و محاکم و اکثریت رسانه های تصویری، دیداری شنیداری و برقی)، گاندا Ganda (که به زبان معمول در پایتخت و منطقه جغرافیایی نایجیر – کانگو است)، سایر زبانهای نایجر-کانگویی، نیلو صحرا، سواهیلی Swahili و عربی.

رسم الخط: لاتین و محلی.

دین و مذهب: مسیحی پروتستانت 45.1% (انجلیکن 32%، پنتیکاستل/ایوانجلیکل 11.1%، ادوانتیست روز هفتم 1.7%، باپتیست 0.3%)، مسیحی رومن کاتولیک 39.3%، اسلام (سنی) 13.7%، سایرین 1.6% و بی عقیده 0.2% (2014).

طرز حکومت: جمهوری ریاستی. قانون اساسی جدید یوگندا روز 8 اکتوبر 1995 نافذ شده است.

رئیس جمهور فعلی این کشور جنرال یووری کاگوتا موسوینی Gen. Yoweri Kaguta Museveni (تولد: 15 سپتمبر 1944؛ وظیفه: 26 جنوری 1986) و نخست وزیر روبینا نبانجا Robinah NABBANJA (تولد: 17 دسمبر 1969؛ وظیفه: 21 جون 2021) میباشند.

رئیس جمهور یوگندا به رای مردم برای 5 سال انتخاب و چند دوره کار کرده میتواند. رئیس جمهور در عین پست نخست وزیر اول را نیز بدوش دارد. انتخابات قبلی ریاست جمهوری این کشور بتاريخ 14 جنوری سال 2021 صورت گرفته و انتخابات بعدی در سال 2026 دایر خواهد شد.

وزرای کابینه توسط رئیس جمهور از بین اعضای انتخابی مجلس نماینده گان تعیین میگردد.

مجلس نماینده گان یوگندا 529 عضو دارد که ذیلاً انتخاب میشوند: 353 نفر به رای مردم، 146 زن، 10 نظامی، 5 معیوب، 5 جوان، 5 موی سفید، 5 کارگر و 27 نفر از اعضای قبلی مجلس که توسط رئیس جمهور برای 5 سال معین میشوند. انتخابات گذشته مجلس ملی این کشور بتاريخ 14 جنوری 2021 صورت گرفته و انتخابات آینده در سال 2026 دایر خواهد شد. سن رای دهی در این کشور 18 سالگی و رای دهی عام میباشد.

نظام حقوقی یوگندا بر قوانین برتانوی و روایات محلی استوار است. ستره محکمه که یک قاضی القضاة و 6 عضو دارد عالیترین ارگان قضایی این کشور است، که اعضای آن به پیشنهاد کمیسیون خدمات قضایی از طرف رئیس جمهور الی سن 70 سالگی بکار گماشته میشوند. محکمه استیناف Court of Appeal دومین اداره قضایی این کشور است که صلاحیت های محکمه قانون اساسی را نیز اعمال میکند. محکمه استیناف یک رئیس و 12 عضو دارد که همه از سوی رئیس جمهور و به اساس مشوره با مجلس نماینده گان بکار گماشته میشوند. یوگندا بعد ازین دو محکمه یک محکمه عالی High Court (یک رئیس، 12 عضو و 5 مشاور قضایی) و یک محکمه حل منازعات صنعتی و یک شبکه وسیع محاکم فامیلی، تجارتی، مدنی، جزایی، نظامی و خاص دارد که به دعاوی مردم، دولت، اتباع خارجه و موسسات رسیده گی نموده و فیصله ها صادر مینمایند.

احزاب سیاسی:

حزب دموکراتیک Democratic Party (رهبر: نوربت ماو Norbert MAO)،

محکمه برای تغییر دموکراتیک Forum for Democratic Change (رهبر: پاتریک ابوی اموریت Patrick Oboi AMURIAT)،

محکمه عدالت Justice Forum (رهبر: اسومان بسلیروا Asuman BASALIRWA)،

جنبش مقاومت ملی National Resistance Movement (رهبر: یووری کاگوتا موسوینی Yoweri Kaguta Museveni)،

حزب اتحاد ملی National Unity Platform (رهبر: رابرت کیاگولانی Robert Kyagulanyi SSENTAMU)،

نوت: قبلاً جنبش ملی مقاومت یگانه حزب قانونی کشور بود. همه پرسى سال 2005 این محدودیت را کنار گذاشت و تعداد اجزای زیاد شد.

گروه های فشار:

سربازان مقاومت راه خدا، اداره ملی اتحادیه های زنان یوگندا (رهبر: فلورانس نیکیون)، اتحادیه های اصناف؛ فعالین مدنی، حفظ محیط زیست و آزادی رسانه ها.

روز آزادی: 9 اکتوبر (1962 از برتانیا).

رخصتی ملی: روز آزادی (9 اکتوبر).

عضویت در ملل متحد UN: 25 اکتوبر 1962

عضویت در مجامع جهانی:

ACP, AfDB, ATMIS, AU, C, COMESA, EAC, EADB, FAO, G-77, IAEA, IBRD, ICAO, ICC (national committees), ICCT, IDA, IDB, IFAD, IFC, IFRCS, IGAD, ILO, IMF, IMO, Interpol, IOC, IOM, IPU, ISO (correspondent), ITSO, ITU, ITUC (NGOs), MIGA, NAM, OIC, OPCW, PCA, UN, UNCTAD, UNESCO, UNHCR, UNIDO, UNISFA, UNOCI, UNSOM, UNWTO, UPU, WCO, WFTU (NGOs), WHO, WIPO, WMO, WTO.

بیرق ملی: شش پارچه مساوی افقی. بالا سیاه، بعد زرد، سوم سرخ، چهارم سیاه، پنجم زرد و آخرین سرخ. نشان ملی یوگندا، در قسمت مرکزی بیرق ملی در بین یک دایره سفید موقعیت دارد. رنگ سیاه بیرق یوگندا نشان دهنده رنگ سیاه مردم افریقا، رنگ زرد نشان دهنده قوت و نور و انرژی آفتاب و رنگ سرخ نشان دهنده برادری مردم افریقا است.

سرود ملی: سرود ملی یوگندا (آه یوگندا، کشور زیبایی ها) نام دارد که شعر آن را George Wilber Force و موزیک آن را Kakomoa در سال 1962 سروده و کمپوز نموده اند. نشان ملی: یکنوع پرنده محلی.